

Avizul Comitetului Regiunilor — Un cadru pentru politica privind clima și energia în perioada 2020-2030

(2014/C 415/04)

Raportor	dna Annabelle JAEGER (FR-PSE), membră a Consiliului Regional Provence – Alpi-Coasta de Azur
Document de referință	Scrisoarea de sesizare a Comisiei Europene din 12 februarie 2014

I. RECOMANDĂRI POLITICE

COMITETUL REGIUNILOR

în condițiile în care ultimele date științifice ale IPCC trag semnalul de alarmă în ce privește agravarea încălzirii globale și a impactului său, și în aceeași linie cu avizul său precedent (CDR 5810/2013),

1. solicită UE să opteze pentru o triadă câștigătoare de obiective climatice și energetice în perspectiva anului 2030, toate cu caracter obligatoriu:

- reducerea cu 50 % a emisiilor de gaze cu efect de seră față de 1990;
- obținerea unei cote de 40 % de energie din surse regenerabile, transpusă în obiective naționale;
- reducerea cu 40 % a consumului de energie primară față de 2005, prin creșterea eficienței, transpusă, de asemenea, în obiective naționale.

Această triadă este necesară pentru a da o șansă evitării creșterii temperaturii globale cu peste 2 °C, care s-ar dovedi catastrofală, și pentru a atinge obiectivul pe termen lung al UE (o reducere cuprinsă între 80 și 95 % a emisiilor de gaze cu efect de seră);

2. reamintește Concluziile Consiliului European din 20 și 21 martie 2014, în care șefii de stat și de guvern au convenit să ia o decizie cu privire la noul cadru politic până în octombrie 2014. CoR așteaptă ca această decizie să conțină obiective ambițioase; își exprimă, în acest context, preocuparea față de lipsa de ambiție a propunerilor prezentate până în prezent de Comisia Europeană: acestea sunt prea moderate în ceea ce privește procentele propuse, obligația de îndeplinire doar la nivelul UE și structura de guvernanță propusă;

3. consideră că această triadă este realistă din punct de vedere tehnic și ar fi benefică pentru economia europeană; aceasta constituie o condiție prealabilă pentru o abordare structurală pe termen lung care i-ar permite Europei să aibă un viitor energetic durabil, sigur și securizat;

4. adaugă că UE ar trebui să își propună să se apropie de un obiectiv net de 0 emisii până la jumătatea secolului, asigurând, totodată, că nu se adâncește sărăcia energetică. Pe lângă necesitatea unei reduceri continue a emisiilor de gaze cu efect de seră, trebuie susținute în mod mai ferm eforturile de cercetare și dezvoltare pentru purjarea CO₂ din atmosferă și trebuie promovată intensificarea rolului sechestrării naturale a carbonului;

5. ia notă de faptul că, bazându-se pe aceste obiective declarate, UE ar fi pregătită să negocieze un acord mondial privind clima în vederea celei de-a 21-a Conferințe a părților (COP21) la Convenția-cadru a Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice (CCONUSC), care va fi organizată la Paris în noiembrie-decembrie 2015, în special anunțându-și intențiile în materie de 'contribuții naționale' în cadrul CCONUSC, de îndată ce este posibil și cel târziu la sfârșitul lui martie 2015;

A. Guvernare

6. recomandă ca acest nou cadru de guvernare energetică să se bazeze pe învățămintele trase în legătură cu pachetul 2020, stabilind în special obiective obligatorii la nivelul UE și național, de a căror îndeplinire ar trebui să fie răspunzătoare statele membre; consideră așadar că abordarea propusă bazată pe cooperare și pe stabilirea de obiective doar la nivelul UE nu va oferi stimulentele necesare pentru îndeplinirea respectivelor obiective și obținerea unor rezultate mai ambițioase;

7. consideră că este absolut necesar ca obiectivele naționale care urmăresc creșterea procentajului de energie din surse regenerabile și reducerea consumului de energie să aibă caracter obligatoriu pentru fiecare din statele membre și că, în acest scop, țările ar trebui să adopte o abordare bazată pe definirea de strategii regionale și locale, care ar fi nu doar mai eficientă, ci și conformă principiului subsidiarității. Această structură ar trebui să se regăsească în noul cadru de guvernare energetică;
8. subliniază că noua PAC poate juca un rol fundamental în reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, precum și în promovarea sechestrării carbonului în sectoarele agricol, silvic și zootehnic;
9. subliniază rolul fundamental al nivelurilor local și regional în elaborarea și punerea în aplicare a politicilor în materie de schimbări climatice, de dezvoltare a energiei din surse regenerabile și de sporire a eficienței energetice, dar subliniază, totodată, că acțiunea lor nu poate fi optimă fără o recunoaștere care să se traducă printr-un mandat și resurse financiare pe termen lung;
10. invită, prin urmare, Comisia să recunoască rolul autorităților locale și regionale și să se bazeze pe acestea pentru a răspunde provocărilor climatice și energetice, să le includă în cadrul de acțiune 2030 și să le integreze într-o nouă guvernare energetică, în temeiul principiilor guvernării pe mai multe niveluri, care recunosc rolul fiecărui nivel de guvernare în vederea implementării unor politici publice eficiente;
11. invită, de asemenea, autoritățile locale și regionale să abordeze mai în profunzime provocarea legată de schimbările climatice, stabilindu-și propriile obiective ambițioase pentru 2030 și lansând împreună inițiative în vederea COP21 din decembrie 2015 de la Paris; această abordare este consecventă cu deciziile COP19 de la Varșovia, din noiembrie 2013, privind recunoașterea rolului autorităților locale și regionale în ce privește obținerea unui acord mondial;

B. Trei obiective indisociabile

12. insistă asupra faptului că, deși obiectivul de reducere a gazelor cu efect de seră este esențial pentru a emite un semnal clar care să permită internalizarea tuturor costurilor poluării și, prin urmare, reducerea nivelului său, este tot atât de necesar ca acest obiectiv să fie completat cu obiective privind energia din surse regenerabile și eficiența energetică, pentru a garanta că tranziția energetică duce într-adevăr la o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon sigură, competitivă și durabilă și că aceasta are un efect sinergic asupra schimbărilor climatice;
13. insistă asupra necesității definirii de obiective obligatorii care să contribuie la direcționarea investițiilor către dezvoltarea unor tehnologii ecologice. În acest sens, în plus, este imperios necesar să se ofere securitate juridică investitorilor în tehnologii cu emisii scăzute de dioxid de carbon. Statele membre vor trebui să garanteze existența unui cadru juridic clar și stabil, care să împiedice retroactivitatea noilor dispoziții de reglementare;
14. reamintește că trebuie să se ajungă la o împărțire echitabilă a sarcinilor între țări, regiuni și orașe și să se țină seama de imperatiivele amenajării teritoriului și de sursele de energie regenerabilă disponibile pe plan local, fără a împiedica anumite regiuni și orașe să se implice în mai mare măsură, dacă doresc acest lucru;
15. subliniază că, la elaborarea politicilor la nivelul UE și al statelor membre, trebuie să se țină seama de necesitatea de a menține factura energetică la un nivel rezonabil și că eficiența energetică constituie un instrument esențial în acest scop, întrucât le-ar permite consumatorilor și statelor membre ale UE să economisească peste 200 de miliarde de euro pe an până în 2030 ⁽¹⁾; consideră, de asemenea, că statelor membre, precum și autorităților locale și regionale, trebuie să li se recomande adoptarea de măsuri specifice privind familiile și consumatorii vulnerabili, pentru a combate sărăcia energetică. Una din căile prioritare de obținere a unei eficiențe energetice sporite trebuie să fie reabilitarea clădirilor, care va reprezenta o importantă sursă de noi locuri de muncă într-un sector atât de sensibil din punct de vedere social, cum este cel al construcțiilor. În plus, aceasta va permite inovarea în legătură cu materialele eficiente din punct de vedere energetic și cu biomaterialele, ceea ce va implica realizarea de investiții în CDI; Astfel, vor trebui create fonduri financiare specifice la nivel european pentru a promova reabilitarea energetică a clădirilor;

C. Independența energetică a Europei

16. reamintește că Europa este primul importator mondial de energie și consideră că adoptarea de obiective europene mai ambițioase vizând realizarea de economii de energie în 2030 și, în același timp, creșterea cotei energiei din surse regenerabile ar reduce în mod considerabil importurile energetice ale Europei și ar spori independența sa energetică;

⁽¹⁾ Ecofys, februarie 2013: *Saving energy: bringing down Europe's energy prices for 2020 and beyond* (Economisirea energiei: reducerea prețurilor energiei în Europa în perspectiva anului 2020 și după aceea)

17. una din căile prioritare de obținere a unei eficiențe energetice sporite trebuie să fie reabilitarea clădirilor și construirea de locuințe performante. Cu toate acestea, pentru soluționarea acestor probleme nu este de dorit să se aplice o metodă uniformă; autoritățile locale și regionale sunt cele mai în măsură să ia decizii relevante într-un mod pertinent. Aceasta va reprezenta o importantă sursă de noi locuri de muncă într-un sector atât de sensibil din punct de vedere social, cum este cel al construcțiilor. În plus, aceasta va permite inovarea în legătură cu materialele eficiente din punct de vedere energetic și cu biomaterialele, ceea ce va implica realizarea de investiții în CDI;

18. subliniază că energia din surse regenerabile ar putea acoperi aproape jumătate din consumul energetic al Europei în 2030 (Surse: Institutul Fraunhofer ⁽²⁾ și Centrul Aerospațial German ⁽³⁾);

19. subliniază importanța potențialului de economisire a energiei, care este cel mai mare în statele membre ale UE care depind cel mai mult de importurile de gaz și de petrol. Investițiile în eficiența energetică a UE în perspectiva anului 2030 i-ar permite UE să reducă considerabil importurile europene de energie, îmbunătățindu-și astfel securitatea energetică, precum și să dezvolte noi tehnologii mai eficiente, sigure, economice și generatoare de locuri de muncă;

20. consideră, totodată, că independența energetică și securitatea aprovizionării UE – prin valorificarea tuturor resurselor energetice regenerabile de la nivel local – ar putea fi consolidate prin dezvoltarea în mai mare măsură a pieței unice a energiei, recurgându-se, de exemplu, la producția de energie din surse regenerabile la scară mică de către consumatorii înșiși, la noi interconexiuni, la stocarea energiei și la rețelele inteligente, și, în acest sens, obligând toate statele membre să adopte o legislație favorabilă; subliniază că diversitatea surselor regenerabile de energie amortizează fluctuațiile prețurilor, reduce vulnerabilitatea sistemului energetic și permite evitarea întreruperilor aprovizionării;

21. consideră că Uniunea Europeană și statele membre trebuie să înlesnească transformarea infrastructurilor energetice în sensul îmbunătățirii interconexiunilor transfrontaliere, cu extremă urgență în cazul statelor care se află cel mai departe de îndeplinirea obiectivului stabilit, care constă în garantarea unui nivel de interconexiuni electrice mai mare sau egal cu 10 % din capacitatea lor de producție instalată.

D. Reforma structurală a schemei UE de comercializare a certificatelor de emisii

22. salută adoptarea unei decizii privind 'suspendarea temporară a licitațiilor pentru certificatele de emisii de CO₂' pentru a se îmbunătăți funcționarea ETS, dar consideră că este necesară o reformă structurală a schemei UE de comercializare a certificatelor de emisii; în acest context, sprijină propunerea Comisiei Europene privind crearea unei 'rezerve de stabilitate a pieței', care ar trebui însă să intre în vigoare cu mult înainte de 2020; consideră strict necesar ca rezerva de stabilitate să fie însoțită de alte măsuri, cum ar fi eliminarea permanentă a surplusului de permise de emisii și fixarea unui preț minim;

23. solicită Comisiei Europene să restrângă cumpărarea de credite internaționale de compensare a emisiilor de CO₂. Aceste credite nu permit realizarea transformărilor structurale necesare în cadrul UE și nu favorizează nici investițiile pe teritoriul său. Totodată, Comitetul face apel la luarea unor măsuri de încurajare a stocării carbonului în păduri gestionate în mod durabil;

24. consideră că o parte din veniturile rezultate în urma aplicării schemei UE de comercializare a certificatelor de emisii ar trebui alocate unor măsuri la nivel local și regional;

25. consideră că este important să se dezvolte și alte instrumente comune cum ar fi proiectarea ecologică și achizițiile publice, pentru a se reduce impactul asupra climei. Taxa pe carbon reprezintă un instrument eficient, care a dat naștere la experiențe pozitive, putând constitui un bun punct de plecare;

E. Interesul unei producții locale

26. consideră că producția de energie din surse regenerabile la scară mică de către consumatorii înșiși trebuie să facă parte din soluțiile încurajate de Uniunea Europeană pentru viitorul său energetic, întrucât aceasta permite consolidarea rezilienței economiei europene în fața fluctuațiilor prețurilor; prin urmare, toate statele membre trebuie obligate să adopte o legislație favorabilă în vederea realizării acestui obiectiv;

27. este de părere că trebuie acordată o atenție deosebită cooperativelor create de cetățeni la nivel local și regional pentru promovarea energiei din surse regenerabile, în primul rând dat fiind că acestea constituie furnizori suplimentari de energie și în al doilea rând pentru că ele pot crește nivelul de sensibilizare a publicului în privința utilizării raționale a energiei, printr-un impact educativ considerabil;

⁽²⁾ Institutul Fraunhofer, mai 2011: *Long Term Potentials and Costs of RES* (Potențialul și costurile surselor regenerabile de energie pe termen lung)

⁽³⁾ Greenpeace, 24 octombrie 2012: *EU-27 Energy [R]evolution* ([R]evoluția energetică a UE-27); WWF, 6 noiembrie 2013: *Renewable Energy: a 2030 scenario for the EU* (Energia din surse regenerabile: un scenariu pentru UE în perspectiva anului 2030)

28. ia notă de faptul că, la un cost egal, este în interesul populației să solicite asistența autorităților locale în ce privește problemele sale energetice, dat fiind că acestea sunt cele mai bine plasate pentru a o ajuta și că este oportun să se dezvolte soluții locale de producție de energie pentru a face față creșterii prețurilor pe piețele mondiale. Autoritățile locale și regionale, în calitate de proprietari ai producției energetice, trebuie, de asemenea, să joace un rol mai important în dezvoltarea energiei din surse regenerabile;

29. reamintește necesitatea de se asigura coerența între, pe de o parte, legislația privind concurența la nivelul UE, domeniu în care Uniunea deține competențe exclusive, și, pe de altă parte, principiile fundamentale ale politicii sale energetice, care prevăd asumarea unei responsabilități partajate de către UE și statele membre, cu obligația de a respecta rolul important al autorităților locale și regionale, în special al agențiilor de energie locale și regionale;

F. Nivelul local și regional în avangardă pentru a răspunde provocărilor climatice și energetice

30. subliniază că, așa cum au demonstrat recent numeroase fenomene climatice extreme, autoritățile locale sunt cele care suportă din plin consecințele inacțiunii și care vor trebui să plătească prețul consecințelor viitoare, dacă nu se accelerează tranziția energetică;

31. remarcă faptul că PNUD ⁽⁴⁾ estimează că peste 70 % din măsurile de reducere a schimbărilor climatice și până la 90 % din măsurile de adaptare la schimbările climatice sunt puse în aplicare de autoritățile locale;

32. reamintește că Uniunea Europeană și-a stabilit o strategie de adaptare și că autoritățile locale și regionale sunt cele care se vor confrunta cu principalele provocări generate de adaptarea la schimbările climatice în următoarele decenii. Prin urmare, și în perspectiva revizuirii acestei strategii pentru perioada de după 2020, regiunile și orașele trebuie să depună eforturi semnificative pentru a lansa programe de adaptare la schimbările climatice, beneficiind de finanțare din partea Uniunii Europene;

33. subliniază că, grație apropierii lor de cetățeni, autoritățile locale și regionale pot ajuta la informarea și sensibilizarea cu privire la beneficiile economice și sociale la nivel local ale acțiunilor de tranziție energetică;

34. subliniază că, la baza cadrului de acțiune 2030, trebuie să se afle inițiativele UE la nivel local, care trebuie amplificate, cum ar fi Convenția primarilor din UE – care, în opinia Comitetului, ar trebui extinsă până în 2030 -, Mayors Adapt sau alte proiecte finanțate de UE; solicită, în acest context, Comisiei Europene să asigure coerența politică și sinergiile între diferitele inițiative și să implice, după caz, CoR în conceperea și punerea în aplicare a acestora; Este esențial ca oportunitățile oferite de UE să fie accesibile actorilor din orașele mici și din mediul rural;

35. insistă asupra utilității ca, pentru a avansa și mai mult, autoritățile locale și regionale să își fixeze obiective cuantificate specifice pentru 2030 în materie de reducere a emisiilor, de utilizare a energiei din surse regenerabile și de economisire a energiei, sprijinite de strategii locale și regionale adecvate pentru a accelera dinamica existentă la nivel local; Aceste obiective pot fi stabilite în special prin consolidarea și extinderea Convenției primarilor, care ar trebui prelungită și după 2020;

36. solicită Comisiei Europene să formuleze propuneri pentru finanțarea acțiunilor de tranziție energetică, în special prin intermediu BEI, care ar putea sprijini structurile financiare locale existente sau viitoare, dincolo de finanțarea europeană prevăzută pentru perioada 2014-2020 (Life+Clima, fondurile structurale, Orizont 2020, Mecanismul pentru interconectarea Europei etc.);

37. invită autoritățile locale și regionale, în temeiul prezentului aviz, să-și unească forțele într-o mobilizare comună pentru a-și face auzit glasul înaintea și în timpul COP21, o etapă importantă reprezentând-o reuniunea la nivel înalt privind clima organizată de secretarul general al Națiunilor Unite la 23 septembrie, la New York.

Bruxelles, 8 octombrie 2014.

Președintele
Comitetului Regiunilor
Michel LEBRUN

⁽⁴⁾ Raportul PNUD 'Charting a new low-carbon route to development: A primer on integrated climate change planning for regional governments' (Planificarea unui nou drum cu emisii scăzute de CO₂ către dezvoltare: O introducere în planificarea integrată a măsurilor privind schimbările climatice pentru autoritățile regionale) (2009)